

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

Tarkastuslautakunta 3.6.2019

Valtuusto 19.6.2019

ARVIOINTIKERTOMUS

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunta	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.1.1. Tarkastuslautakunnan kokoonapano ja tilintarkastajat.....	2
1.2. Arvoinnin toteuttaminen	3
2. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	4
2.1. Strategiset tavoitteet.....	4
2.2. Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen	4
2.3. Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	5
2.4. Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta.....	5
3. Kaustisen seutukunta.....	6
3.1. Vesihuolto	8
4. Investoinnit.....	8
5. Henkilöstö.....	8
6. Muut havainnot	9
7. Yhteenveto.....	9
8. Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen	9

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Säännökset, jotka ohjaavat tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista
- Kuntalain mukaan kunnanhallitus antaa selvityksen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa
- Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi ovatko kunnanvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, myös strategisten tavoitteiden osalta toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunta voi ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.
- Edelleen kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on myös arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä alijäämän kattamiseen.
- Uutena tehtävänä Kuntalain 84 §:ään on tullut valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Säännöstä sovelletaan 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kunnanvaltuustolle tilinpäätöksen yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen.

1.1.1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Voimassa olevan johtosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kaksi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja.

Sirpa Parkkila ei esteellisenä osallistunut sivistystoimen tavoitteiden arviointiin (29.4.2019 saakka). Roni Brandt ei osallistunut esteellisenä teknisen lautakunnan tavoitteiden arviointiin. Eveliina Jussila (30.4.2019 alkaen) ei osallistunut esteellisenä teknisen lautakunnan ja kunnanhallituksen tavoitteiden arviointiin. Juha Salminen ei osallistunut esteellisenä sivistyslautakunnan tavoitteiden arviointiin.

ARVIOINTIKERTOMUS

Valtuuston 1.6.2017 valitsema tarkastuslautakunta valtuustokaudelle 2017 – 2020

Jäsen

Roni Brandt pj. 30.4.2019 alkaen

Sirpa Parkkila pj. 29.4.2019 saakka

Eveliina Jussila vpj. 30.4.2019 alkaen

Marja Sassali

Juha Salminen

Varajäsen

Linda Otsing 27.9.2018 saakka

Helena Rauhala 28.9.2019 alkaen

Ville Kiiskilä

Ville Kiiskilä

Pentti Untinen

Marja Salminen

Lestijärven kunnan valtuusto on valinnut kokouksessaan 3.5.2018 hallinnon ja talouden tarkastuksen suorittamiseen BDO Auditor Oy:n vuosille 2018-2021. Vastuunalaisena tarkastajana toimii JHTT Asko Vanhatupa. Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut tarkastaja Maritta Hintsala.

1.2. Arvoinnin toteuttaminen

Lestijärven kunnan tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2018 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä kuusi kertaa.

Kunnan toimintoja arvioitiin lautakunnan kokousten yhteydessä järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa. Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden ja lautakuntien katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä.

Konserniin kuuluvista yhtiöiden ja konsernivalvonnan osalta kuultiin kunnanjohtajaa.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2018 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa ja katselmuksissa tehtyihin havaintoihin, kunnan toimintakertomukseen ja valtuuston, hallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin sekä kuntalaisilta saatuun palautteeseen.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina oli koko kunnan toiminta. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen.

2. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Talousarviossa 2018 Lestijärven kunnanvaltuusto on asettanut tavoitteiksi:

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen
Väestömäärän kehityksen oikeneminen	kunnan väestömäärä/ syntyvyyden seuranta	Asukasluku vähentynyt 52 asukasta ⇒ tavoite ei toteutunut
Palvelutarjonta riittävä, monipuolinen ja laadukas	Olemassa olevien julkisten palveluiden laatumittarit (JYTA/SOITE, koulu jne.)	⇒ tavoite on toteutunut
Kunnan talous kunnossa	kilpailukykyinen veroäyri ja infrastruktuuri	kunnan veroäyri 21,5% lainakanta 2407 eur/as ⇒ tavoite on toteutunut
Hyvinvoivat kuntalaiset	hyvinvointikysely kuntalaisille	Kyselyä ei ole tehty.
LYK ja Vuokrakotien talouden tervehdyttäminen	tilinpäätöstiedot	Tytäryhtiöiden talous ei ole mahdollistanut pääomaintojen maksua.
Monipuolinen elinkeinoelämä	työpaikkojen omavaraisuusaste	Työttömyysaste 9,8 % (12,0 %)

2.1. Strategiset tavoitteet

Lestijärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt kuntastrategian 26.6.2018. Kuntastrategia koskee vuosia 2018 – 2021. Hyväksytyyn kuntastrategian toteutumista on syytä seurata ja päivittää säännöllisesti.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntalaki 37 § edellyttää, että kunnalla tulee olla toiminnanohjaamiseen ja johtamiseen tarkoitettu kuntastrategia.

2.2. Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinnon tavoitteena on kunnan ja sen asukkaiden etujen mahdollisimman tehokas valvonta. Toimisto- ja tietotekniikan käyttöä sekä yhteistyötä muiden seutukunnan kuntien kanssa on lisätty ATM-verkkoa hyödyntämällä. Videoneuvottelupisteen käyttöä on pyritty tehostamaan. Yleishallinnolle asetetut taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

ARVIOINTIKERTOMUS

Lestijärven kunnan asukasmäärä oli vuoden 2018 lopussa 737 asukasta, joka oli 52 asukasta vähemmän kuin edellisellä vuonna (2017: 789 asukasta). Tavoitteena oli säilyttää kunnan asukasluku 800 asukkaassa. Lapsia syntyi seitsemän ja vuoden aikana kuoli 17 henkilöä.

Valtuusto hyväksyi talousarviomuutoksen 19.12.2018. Tilinpäätöksessä toimintamenot ylittivät 275.101 euroa, josta suurin osa muodostui palveluostoista (296.922 euroa). Verotuloja kunta sai 2018 vuonna 2.419.925 euroa, joka oli 148.944 euroa vähemmän kuin vuonna 2017 (2.568.869 euroa). Kunnan veroprosentti oli 21,00 %. Valtionosuuksia kertyi 2.965.328 euroa, joka oli 45.877 euroa vähemmän kuin edellisvuonna (2017: 3.011.205 euroa).

Talousarvion toteutuminen (1000 eur)	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Poikkeama TA - TP
Toimintatuotot	2.146.992	2.380.824	2.089.795	-291.031
Toimintamenot	7.533.904	7.432.195	7.707.296	275.101
Verotulot	2.568.869	2.390.000	2.419.925	29.925
Valtionosuudet	3.011.205	2.980.077	2.965.328	-14.749
Vuosikate	175.682	288.757	-254.606	-543.363
Tilikauden yli/-alijäämä	-109.935	13.025	-563.785	576.810

Kunnan lainakanta oli vuoden 2018 lopulla 1.773.994,64 euroa. Laina vähentyi 63.743,12 euroa. Lainakanta vuonna 2018 oli 2407 eur/as (2017: 2329 eur/as). Lainakannan per asukas lisääntymiseen vaikuttaa asukasmäärän väheneminen.

2.3. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Alijäämäisen tilikauden tuloksen jälkeen kunnan taseessa on ylijäämää 1.048.069,14 euroa. Kunnassa tulee huolehtia siitä, että kunnan toimintoja sopeutetaan verotulokertymien ja valtionosuuksien suhteessa. Tilikaudella 2018 kunnan tilinpäätöksestä poistui KaseNetin tulosvaikutus liikelaitoksen yhtiöittämisen vuoksi.

2.4. Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Kunnanhallituksen selonteon sisäisestä valvonnasta tulee perustua todelliseen, riittävän kattavaan, systemaattiseen ja dokumentoituun arviointiin, johon on liitetty rehellinen kuvaus merkittävistä kehittämisalueista.

Valvonnan tarkoitus on tuottaa kohtuullinen varmuus toimintojen tehokkuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta, taloudellisen ja johdon raportoinnin luotettavuudesta sekä

ARVIOINTIKERTOMUS

lakien, määräysten ja sisäisten toimintaohjeiden noudattamisesta. Valvontaympäristö muodostuu suunnittelu- ja seurantajärjestelmästä, johtamisjärjestelmästä, toimintojen organisoinnista ja riskien hallinnasta.

Sisäisen valvonnan ohjeet on hyväksytty kunnanhallituksessa 6.2.2014. Kuntalain mukaan kunnanvaltuuston on päätettävä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden ajantasaisuudesta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin sekä kaikkeen kunnan päätöksentekoprosessiin. Ohjauksen välineitä ovat mm. hallintosääntö, talousarvion laadintaohjeet ja jokaisen esimiehen ja alaisen kesken käytävät kehityskeskustelut vuosittain talousarvion valmistuttua sekä kunnan tilivelvollisten määrittäminen vuosittain.

Kunnan johtoryhmän suorittamassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnissa todettiin suurimmiksi ongelmiksi puutteellinen ohjeistus ja koulutus sekä arvioinnin puuttellisuus. Lisäksi todettiin, ettei kunnalla eikä kuntakonsernilla ole riskienhallintapolitiikkaa, ohjeistusta eikä periaatteita. Raportointi ei toimi johdolle päin, puutteista ei ole aiheutunut vahinkoja eikä ongelmia toimintaan.

Konserniohjausta varten on laadittu konserniohje, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 21.6.2008. Toimivalta koko kuntakonsernia koskevien asioiden tiedottamisessa on kunnanhallituksella toimielimenä ja kunnanjohtajalla viranhaltijalla ja konserniin kuuluvien yhteisöjen velvollisuus on antaa tiedottamista varten tiedot.

Kunnanhallitus on nimennyt 27.6.2017 konserniohjauksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaoston. Jaosto on kokoontunut tilikauden aikana kaksi kertaa. Jaosto osallistui sisäisen valvonnan koulutukseen Kinnulassa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sisäisen tarkastuksen ohje ja konserniohje tulee päivittää.

Vakuutukset kilpailutettu viimeksi 2010, tarkastuslautakunnan mielestä on tarpeen selvittää vakuutusten kilpailutus.

3. Kaustisen seutukunta

Kaustisen seutukunnan tehtävät ovat yhteistoimintasopimuksen mukaisesti

1. Alueen kehittäminen
2. Alueen elinkeinotoiminnan kehittäminen
3. Kuntien yhteistoiminnan syventäminen
4. Seudun edunvalvonnan tehostaminen
5. Yhteistyö maaseutuhallinnon kanssa

Seutukunta toimii yhteistyössä elikeinoelämän, kuntien, maakunnan liiton, valtion viranomaisten, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa. Seutukunta toteuttaa omaa hanketoimintaa ja muita palvelutehtäviä johtoryhmän ja seutuvaltuuston päätösten mukaan. Seutukunta osallistuu muiden toteuttajien hankkeiden toteutukseen

ARVIOINTIKERTOMUS

yhteistyön ja kuntarahoituksen kautta. Seutukunta hakee kehittämistoimintaansa ulkopuolista rahoitusta tarpeiden mukaan.

Seutukunnan toiminnan painopisteenä oli vuonna 2018 elinvoimaohjelman toteuttaminen, maakuntauudistukseen osallistuminen ja maaseudun palveluiden uudistaminen. Seutukunnalla on omaa projektitoimintaa aluekehittämisen ja kuntien yhteistoiminnan kehittämisen painopistealueilla.

Elikeinoelämän kehittämisen toimenpiteitä oli vuonna 2018 Elinvoimaohjelmaan liittyvät toimialarajat ylittävän ja toimialakohtaisen verkostoitumisen edistäminen mm. puurakentamiseen ja kaivostoimintaan liityen sekä biotalouden hanketoiminnan tukeminen.

Kuntien yhteistoiminnan edistämisessä keskeisiä tavoitteita ovat sähköisten ja videoavusteisten palveluiden kehittäminen, kuljetusten ja asiain kehittäminen sekä kuntien elinvoimapaalveluiden tulevien toimintamallien esittäminen. Työllisyyden edistämiseksi toteutetaan useita toimenpiteitä. Lisäksi tavoitteena ovat muiden sektoreiden yhteistyön lisääminen sekä muiden tarpeellisten yhteistoimintahankkeiden valmistelu ja toteuttaminen. Elinvoimaohjelma ohjaa seutukunnan toimintaa vahvasti myös kuntien yhteistoiminnan kehittämisen tehtäväalueilla.

Edunvalvonnan osalta korostuu seudun kehittämistarpeiden ja -tavoitteiden huomioiminen ohjelmakauden toteuttamisessa EU- ja kansallisissa ohjelmissa, hallituksen kärkihankeohjelmissa ja yritysten palveluun ja investointi- ja kehittämistukiin liittyvissä teemoissa.

Toimintakertomuksessa ei ole riittävästi selvitetty seutukunnan tavoitteiden toteutumista kuntakohtaisesti. **Tarkastuslautakunnan mielestä on tarpeellista seurata tavoitteiden toteutumista Lestijärven kunnan osalta.**

Sivistyspalvelut

Valtuuston hyväksymän tavoitteen mukaan sivistyslautakunta pyrkii kehittämään sivistystoimintaa Lestijärven kunnan strategian mukaisesti. Kuntastrategiassa (hyväksytty 26.6.2018) on määritelty sivistystoimelle, että kunnassa on laadukas varhaiskasvatus ja peruskoulutus. Lautakunta on kokoontunut vuoden aikana 7 kertaa (tavoite 5 kertaa). Sivistyslautakunnan tuotannollisena tavoitteena oli järjestää sivistyslautakunnan alaista toimintaa kuntalaisille lain edellyttämän tarpeen mukaan, siten että tuotantokustannukset pysyvät kohtuullisella tasolla.

Lestin ylä- ja alakoulussa on hyvä oppimisilmapiiri ja oppilaiden hyvinvointia tuetaan. Opetustyössä hyödynnetään uusia opetusvälineitä. Uusi opetussuunnitelma on ollut käytössä luokilla 0-8 (2017: 0-7 luokilla). Oppilaita oli syksyllä 2018 alakoulussa 42 ja yläkoulussa 23 oppilasta, yhteensä 65 oppilasta. Edelliseen vuoteen vähennyistä oli 20 oppilasta.

Lestin koulu on ollut mukana Lasten ja nuorten liikunnan hankkeessa, kerhotoiminnan kehittämisen hankkeessa, vieraiden kielten rikastuttamishankkeessa, koulun ja kirjaston kehittämishankkeessa ja erityisopetuksen kehittämisen hankkeessa. Lestin koulu sai OKM:n avustusta yhteensä 15 000 euroa, jonka avulla koululle palkattiin kaksi määräaikaista koulunkäytöhojaajaa.

ARVIOINTIKERTOMUS

Vanhan puolen koulurakennus suljettiin sisäilmaongelmien takia ja oppilaat siirtyivät väistötiloihin uudelle puolelle ja kirjastoon viikolla 10. Koululle vuokrattiin väistötilaparakkeja Intlock Oy:ltä.

Talousarvion toteutuminen	TP 2017	TA 2018	TP 2018	TA - TP
Toimintatulot	214.760,07	243.500,00	187.636,39	55.863,61
Toimintamenot	-1.242.221,77	-1.223.893,00	-1.312.153,60	88.260,60
Toimintakate	-1.027.461,70	-980.393,00	-1.124.517,21	144.124,21

Kuntalain 27 §:n mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (*nuorisovaltuusto*) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Nuorisovaltuusto kokoontui neljä kertaa. Nuorisovaltuusto osallistui maakuntapäätäjät ja nuoret tapahtumaan Kokkolassa ja maakunnalliset nuorisovaltuusto tapaamiseen. Lestijärvellä järjestettiin "omat nuoret ja päätäjät" -tapahtuman syksyllä 2018. Koululla pidettiin nuorten vaikuttamispäivä 3-9 luokkalaisille.

Nuorisovaltuuston toiminta on lähtenyt liikkeelle aktiivisesti.

3.1. Vesihuolto

Vesihuollon eriytetyn tilinpäätöksen mukaan vesilaitoksen ylijäämä oli 1.832 euroa (2017: 16.049 eur) ja viemärlaitoksen alijäämä oli 23.647 euroa (2017: -42.666 euroa).

Viemärlaitoksen tulos pitäisi myös olla positiivinen. Vesihuollon osalta tulee kiinnittää huomioita vesihuoltolain 20a §:n vaatimukseen toimintakertomuksessa annettavista tiedoista.

4. Investoinnit

Investointiosaan oli varattu määrärahaa yhteensä 1.372.023 euroa, josta oli käytetty 336.447 euroa, käyttämättä jäi 1.071.530 euroa. Toteutumattomia investointeja olivat mm. Syrin alueen viemärointi, Pappilanpuron vesijohto, viemäri ja kaavatie.

5. Henkilöstö

Kunnan vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 50,85 vuotta, alle 30-vuotiaita ei ollut yhtään, 30-40 vuotiaita oli kolme eli 8,57 %, yli 40-vuotiaita on neljä eli 15,39 % ja yli 50-vuotiaita 26 eli 73,07 % henkilöstöstä. Vakinaisen henkilöstön työhistoria kunnan palveluksessa on keskimäärin 22,71 vuotta.

Henkilöstön sairauspoissalot vuonna 2018 olivat 667 päivää (18,53 pv/hlö) edellisensä vuonna sairauspoissaolot olivat 406 päivää (11,60 pv/hlö).

6. Muut havainnot

Kunnan tulevaan kehitykseen vaikuttaa positiivisesti tuulivoimaloiden käynnistyminen.

7. Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnanhallituksen esittämä toimintakertomus vuodelta 2018 kuvaa kunnan toiminnallista ja taloudellista tilaa ja valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat keskeisiltä osin toteutuneet.

Tilintarkastuskertomuksen mukaan kunnan hallinto on toiminut laillisesti ja kirjanpito on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuustolle, että kunnanhallitus ja muut toimielimet antavat selvitykset tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin syyskuun loppuun mennessä ja valtuustolle lokakuun loppuun mennessä.

8. Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Lautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Lestijärvellä 3.6.2019

Lestijärven kunnan tarkastuslautakunta

Roni Brandt
puheenjohtaja

Eveliina Jussila
varapuheenjohtaja

Pentti Untinen
varajäsen

Juha Salminen
jäsen